



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 533/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED], zastúpených JUDr. Editou Flaskárovou, advokátkou, Popradská 52, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-23C/10/2020 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-23C/10/2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
- Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-23C/10/2020 konal bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľkám **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **2 000 eur**, ktoré im **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľkám trovy právneho zastúpenia **1 075,57 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľiek do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

- Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. septembra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom mestského súdu

v konaní vedenom pod sp. zn. B1-23C/10/2020. Sťažovateľky žiadajú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Zároveň žiadajú o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľky sa návrhom na vydanie platobného rozkazu zo 14. apríla 2020 na Okresnom súde Bratislava I domáhali proti hlavnému mestu Bratislava zaplata sumy 6 353,60 eur s príslušenstvom za užívanie v návrhu špecifikovaného pozemku, ktorý je v podielovom spoluvlastníctve sťažovateľiek, a to za obdobie od 14. apríla 2017 do 17. decembra 2018. Okresný súd vydal 13. augusta 2020 platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný odpor, na základe ktorého okresný súd uznesením z 12. októbra 2020 platobný rozkaz zrušil. Napadnuté konanie, ktoré je od 1. júna 2023 vedené na mestskom súde, nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené.

3. Sťažovateľky zrekapitulovali doterajší priebeh napadnutého konania. Nečinnosť súdu je pre sťažovateľky stresujúca, nevedia predpokladať výsledok sporu vzhľadom na to, že súdna prax sa mení z prípadu na prípad. Úspešnosť žaloby je neistá a právny názor súdu by mohol byť smerodajný pri uplatnení náhrady za užívanie ich pozemku za ďalšie obdobie.

4. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 533/2024-9 z 22. októbra 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľiek

5. Predsedníčka mestského súdu vo svojom vyjadrení zrekapitulovala doterajší priebeh napadnutého konania. Nadväzujúc na to, uviedla, že je nepochybné, že mestský súd nepostupoval v napadnutom konaní efektívne, keďže v primeranej lehote nedoručil sťažovateľkám na oboznámenie vyjadrenie žalovaného, ktoré bolo súdu doručené 8. júna 2021, a neurčil termín pojednávania, hoci mu v tom nič nebránilo. Predsedníčka mestského súdu zastáva názor, že ústavná sťažnosť je síce opodstatnená, no výšku požadovaného finančného zadost'učinenia považuje v okolnostiach prejednávanej veci za neprimeranú. Zároveň poukázala na skutočnosť, že sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi súdu sťažovateľkami iniciovaná nebola, a teda nič nenasvedčuje tomu, že existujúca situácia spôsobuje sťažovateľkám stres, o ktorý svoj nárok a jeho výšku opierajú.

6. Vzhľadom na obsah vyjadrenia mestského súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľky na zaujatie stanoviska k danému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstata námietok sťažovateľiek v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je založená na nekonaní mestského súdu v napadnutom konaní.

8. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry,

v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

9. Priznanie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na také organizovanie práce, aby sa toto právo objektívne realizovalo. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd. Táto povinnosť vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

10. Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

11. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, rozhodovanie o obdobných nárokoch je súčasťou bežnej a štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov, teda po právnej stránke nemožno považovať danú vec za zložitú. Zo spisu mestského súdu ani z vyjadrenia jeho predsedníčky rovnako nevyplýva žiadna osobitná okolnosť, ktorá by indikovala skutkovú zložitosť napadnutého konania.

12. Pri hodnotení správania sťažovateľiek ústavný súd po preskúmaní súdneho spisu konštatuje, že sa svojím správaním, resp. procesnou aktivitou nepričinili o predĺženie napadnutého konania. Pozornosti ústavného súdu však neuniklo, že sťažovateľky pred podaním ústavnej sťažnosti nepodali predsedníčke mestského súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Ústavný súd rešpektuje judikatúru ESLP, že podanie sťažnosti na prietahy predsedovi súdu nie je podmienkou na podanie ústavnej sťažnosti, na druhej strane však uvádza, že jej podanie demonštruje procesnú aktivitu sťažovateľa a záujem o rýchle prerokovanie podaného návrhu. Podľa poznatkov ústavného súdu má sťažnosť na prietahy potenciál odstrániť zbytočné prietahy v konaní dohľadom predsedu súdu nad plynulosťou konania. Ústavný súd preto aj uvedenú skutočnosť zohľadňoval pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

13. V súvislosti s posudzovaním postupu mestského súdu v napadnutom konaní ústavný súd po preskúmaní súdneho spisu uvádza, že mestský súd spôsobil v napadnutom konaní zbytočné prietahy svojou nečinnosťou. Žaloba bola okresnému súdu (súčasnému mestskému súdu) doručená

14. apríla 2020. Mestský súd postupoval v úvodnej fáze napadnutého konania plynulo a bez prieťahov vykonával procesné úkony spočívajúce v doručovaní žaloby a vyjadrení stranám sporu. Z prehľadu procesných úkonov považuje ústavný súd za relevantné, že vyjadrenie žalovaného bolo okresnému súdu doručené 8. júna 2021, no okresný súd toto vyjadrenie doručil sťažovateľkám až 10. februára 2023, teda po nečinnosti trvajúcej 1 rok a 8 mesiacov. Sťažovateľky podali k vyjadreniu písomné stanovisko 21. marca 2023, ktoré bolo žalovanému doručené na oboznámenie až 8. decembra 2023, teda po ďalších 9 mesiacoch súvislej nečinnosti. Od uvedeného momentu je mestský súd vo veci znova nečinný bez toho, aby mu v rozhodovaní bránila akákoľvek objektívna prekážka. To napokon potvrdila aj predsedníčka mestského súdu.

14. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú výraznou nečinnosťou mestského súdu ústavný súd dospel k záveru, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu). Vzhľadom na to, že konanie ešte stále nie je právoplatne skončené, ústavný súd zároveň prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťúčinenia

15. Cieľom primeraného finančného zadosťúčinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťúčinenia, pričom sťažovateľky si uplatnili finančné zadosťúčinenie v sume 5 000 eur. Ústavný súd v okolnostiach prejednávanej veci považoval za vhodné priznať sťažovateľkám finančné zadosťúčinenie vo výške 2 000 eur, ktoré im je mestský súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťúčinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

16. Ústavný súd podľa § 73 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uložil mestskému súdu povinnosť nahradiť sťažovateľkám trovy konania, pričom priznal sťažovateľkám náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby. Sťažovateľky si vyčíslili trovy konania v celkovej výške 1 075,57 eur. Ústavný súd preskúmal vyúčtovanie podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Aktuálna výška tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby pri zastupovaní pred ústavným súdom je 1/4 výpočtového základu (§ 11 ods. 3 vyhlášky), čo pri dvoch sťažovateľkách predstavuje sumu 1 301,60 eur (s príslušnou daňou z pridanej hodnoty). Keďže uplatnený nárok na náhradu trov neprekračuje tarifnú odmenu, priznal ústavný súd sťažovateľkám náhradu podľa ich

vyúčtovania. Celková výška trov podľa vyúčtovania je v sume 1 075,57 eur, ktorú je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľiek (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu